

Referanser:

Arkivsak: 19/02346-95

Saksdokumenter:

Referat 311024 med argumentasjonsrekker

Oppfølging av finansutvalgets vedtak om utsettelse av nedsalg innen fossile industrier

Sammendrag

I henhold til Den norske kirkes retningslinjer for samfunnsansvarlig finansforvaltning, pkt 2, skal Dnk «*fortsette en gradvis utfasing av investeringer i fossil energi med mål om en fossilfri portefølje innen 2023, og senest innen utgangen av 2024. Det kan gjøres unntak for selskaper som befinner seg i en overgangsfase til fornybar energi som reelt beveger seg i riktig retning*».

Finansutvalgets møte i oktober vedtok følgende anbefaling i forhold til bestemmelsen sitert ovenfor:

Utvalget fastholder ambisjonen om fossilfri portefølje, men utvalgets flertall anbefaler at Kirkerådet forlenger fristen ved å endre ordlyden i bestemmelsen til «fossilfri portefølje senest innen utgangen av 2026».

Finansutvalget er et rådgivende organ for Kirkerådet og administrasjonen av investeringsstrategien. Utvalget har ikke besluttende myndighet.

Kirkerådet inviteres til å bekrefte at Dnk skal ha fossilfri portefølje innen nåværende frist, eller å justere fristen slik finansutvalget anbefaler.

Kirkerådets møte i desember besluttet å utsette denne saken til Kirkerådets januarmøte.

Den norske kirkes klimaengasjement er forankret i flere uttalelser og vedtak i Kirkemøtet, senest i Kirkemøtet 2021. Disse vedtakene er igjen forankret både teologisk – som i vern om skaperverket, og menneskerettslig - i klimarettferdighet. Det er ulike argumenter for og mot et prinsipielt vedtak om å ha en fossilfri portefølje. For eksempel kan en oppfyllelse av et slikt prinsippvedtak kan være

forbundet med økonomisk tap. Det kan også hindre et handlingsrom der Den norske kirke gjennom økonomiske plasseringer bidrar til omstilling fra olje til ren energi i energiselskaper. Likevel vil en utsettelse av å oppfylle et slikt prinsippvedtak være forbundet med en omdømmerisiko, og være i strid med de prinsipielle vurderingene Kirkemøtet la til grunn.

Administrasjonen anbefaler at Kirkerådet derfor fastholder Kirkerådets prinsippvedtak om at Dnk skal ha fossilfri portefølje innen fastsatt frist.

Forslag til vedtak

- 1 Kirkerådet fastholder nåværende bestemmelse om at Dnk skal ha fossilfri portefølje innen fastsatt frist,
eller
- 2 Kirkerådet vedtar en justering i retningslinjenes pkt 2 slik: «*Dnk skal fortsette en gradvis utfasing av investeringer i fossil energi med mål om en fossilfri portefølje innen senest utgangen av 2026*».

Saksorientering

Bakgrunn

Den norske kirke har siden mars 2019 plassert overskuddslikviditet i en finansportefølje bestående av aksjefond, obligasjonsfond og likviditetsfond. Gjennom plassering i ulike markeder oppnår man risikospredning og ihht vår vedtatte investeringsstrategi skal 65% av aksjeinvesteringen være plassert i globale markeder og 35% i det norske markedet. Det foreligger frihetsgrader og pr nå er den norske vektingen på 26,9 %.

Portefølje	Strategi		Investert pr 31.12.24			Frihetsgrad
Aksjer	35 %	Norske	50 793	12,1 %	26,9 %	25-45
	65 %	Globale	138 267	32,9 %	73,1 %	55-75
Sum aksjer	40 %		189 060	45,0 %		
Obligasjoner	50 %		191 222	45,5 %		
Pengemarked	10 %		39 708	9,5 %		
Sum	100 %		419 990	100,0 %		

Dnk er i dag investert i 10 aksjefond hvorav 4 norske aksjefond. Det vil være kjent at olje og energi utgjør en betydelig verdi av Oslo børs og gjennom andeler i norske aksjefond får man normalt en høy energieksponering. Utvalget av fossilfrie norske

aksjefond er begrenset men Dnk er investert i de to relevante fondene som finnes (det finnes et tredje alternativ men fondet ekskluderer ikke våpen).

Vi har over tid vektet oss ned i de fossile fondene og parallelt økt investeringene i de fossilfrie. Ved årsskiftet hadde de to fossilfrie fondene en verdi på 22,4 mill kr som betyr 44% av samlet norsk portefølje på 50,8 mill kr; jfr tabell under. De fossilfrie fondene har i 2024 hatt god avkastning (tidligere år: varierende).

Dnk norske aksjefond pr 31.12.2024			
FOSSILFRIE			
Nordea Norwegian Stars	11 888		
Storebrand Norge Fossilfritt	10 557	22 445	44,2 %
ØVRIGE			
Nordea 1 Norwegian	14 638		
Danske Invest Norske Aksjer	13 710	28 348	55,8 %
Totalt norske		50 793	100,0 %
<i>Alle tall hele 1000 kr</i>			
<i>Sum globale aksjefond</i>		138 267	73,1 %
<i>Sum aksjefond totalt</i>		189 060	26,9 %
			<i>norsk andel</i>

Via de to andre fondene, Nordea 1 og Danske Invest, eier vi indirekte for 5,6 mill kroner i oljerelaterte selskaper slik som Aker BP (mest), Equinor og Subsea 7 mv. Dette utgjør 3% av vår aksjeinvestering på 189 mill kr, eller 1,3% av samlet portefølje. Dnk er således undervektet i fossil energi om vi sammenligner oss med referanseindeksen hvor fossil energi utgjør 13%.

Dnk - via fond andeler inn mot fossil energi - % av sum aksjer			
Selskap	Land	Investert pr 31.12.24	
		Beløp	Vekt
<i>Hele 1000 kr</i>			
Aker BP	Norge	2 057	1,09 %
Equinor	Norge	1 405	0,74 %
Subsea 7	GB	998	0,53 %
Var Energi	Norge	400	0,21 %
Hafnia Ltd	Norge	366	0,19 %
BWGLPG	Singapore	224	0,12 %
TGSASA	Norge	146	0,08 %
Sum fossil		5 596	3,0 %
<i>Samlet aksjeinvestering</i>		<i>189 060</i>	<i>3,0 %</i>
<i>Samlet totalportefølje</i>		<i>419 990</i>	<i>1,3 %</i>
MINDRE EKSPONERINGER I STØRRELSE 100t ELLER LAVERE ER IKKE HENSYNTATT			

I henhold til Den norske kirkes retningslinjer for samfunnsansvarlig finansforvaltning, pkt 2, skal Dnk «fortsette en gradvis utfasing av investeringer i fossil energi med mål om en fossilfri portefølje innen 2023, og senest innen utgangen av 2024. Det kan gjøres unntak for selskaper som befinner seg i en overgangsfase til fornybar energi som reelt beveger seg i riktig retning».

Finansutvalget drøftet denne bestemmelsen i sitt møte 31.oktober. Som grunnlag for behandlingen forelå 2 argumentasjonsrekker hvor den ene ledet til konklusjon om å følge den fastsette fristen for fossilfri portefølje, og den andre ledet til ønske om å utsette fristen:

Argumenter for å gjennomføre fullt uttrekk fra fossil energi så snart som mulig, i tråd med gjeldende retningslinjene:

1. Den norske kirkes klimaengasjement er forankret blant annet i Kirkemøtet 2007, 2008, satsingen Tiår for Skaperverk og Bærekraft 2008-2018, og sist i Kirkemøtet 2021¹. Disse vedtakene er igjen forankret både teologisk -som i vern om skaperverket, og menneskerettslig -i klimarettferdighet. Engasjementet har bred støtte i kirken, og bidrar til å forsterke kirkens relevans og troverdighet for mange, særlig unge.
2. Engasjementet for en omstilling fra fossil til fornybar har hele tiden vært en viktig integrert del av kirkens klimaengasjement.
3. 25.03.22 vedtok Kirkerådet reviderte retningslinjer for Samfunnsansvarlig finansforvaltning, som inkluderte formuleringen: Den norske kirke skal fortsette en gradvis utfasing av investeringer i fossil energi med mål om fossilfri portefølje innen 2023, og senest innen utgangen av 2024. Det kan gjøres unntak for selskaper som befinner seg i en overgangsfase til fornybar energi som reelt beveger seg i riktig retning.
4. Norge er forpliktet i henhold til Parisavtalen til å redusere klimagassutslippene med 55 % innen 2030. Denne målsettingen er også nedfelt i Klimaloven og dermed juridisk bindende. Norge har også inngått en juridisk bindende avtale med EU om oppfyllelsen av denne loven. Norge er ikke i rute til å nå målet.
5. 2023 var det varmeste året som noen gang er målt, og med god margin, ifølge Bjerknessenteret. Klimaforsker Helge Drange uttalte i januar 2024: -Jeg begynte med klimastudier i 1990 og dette er kanskje første året jeg virkelig har vært bekymret og forbauset over hvor raskt temperaturen har steget.²
6. På FNs klimatoppmøte i november 2023, COP 28, ble det for første gang vedtatt en slutterklæring som inneholder målsetting om omstilling bort fra fossile brensler i energisystemene³.
7. I april 2024 slo Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) fast at Sveits har brutt menneskerettighetene med manglende klimatiltak, i

¹ <https://www.kirken.no/nb-NO/gronkirke/Tema/km%202021%20mer%20himmel%20p%C3%A5%20en%20truet%20jord/>

² <https://www.energiogklima.no/podkast/rekordaret-2023-bekymrer-og-forbauser>

³ <https://unfccc.int/news/cop28-agreement-signals-beginning-of-the-end-of-the-fossil-fuel-era/>
https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2023_L17_adv.pdf

saken *Klimaseniorinnen vs. Sveits*. For tiden pågår tusenvis av klimasøksmål verden over, hvorav over 100 er basert på menneskerettigheter.

8. *Uttalelsen The Living Planet⁴ fra Kirkenes Verdensråds generalforsamling i 2022 utfordrer petroleumsproduserende land til utfasing, av hensyn til skaperverket, klimarettferdighet og verdens fattige, noe som innebærer en moralsk og økumenisk forpliktelse for Dnk.*
9. *Klimautvalget 2050 fastslo i sin rapport i fra oktober 2023 (NOU 2023:25)⁵ blant annet:*
 - *Troverdigheten til gjennomføring av klimapolitikken må styrkes. Tiltak for å redusere utslipp må ikke uthules, gjennomføring av tiltak må ikke utsettes*
 - *Klimapolitikken må favne bredere (inkludert å intensivere tiltak for å redusere utslipp i andre land knyttet til norsk eksport), og legge mer vekt på langsiktige hensyn, og i større grad vektlegge varig omstilling til nullutslipp*
 - *Utvalget foreslår at det utarbeides en strategi for slutfasen av norsk petroleumsvirksomhet, og tilrår at det ikke gis ytterligere tillatelser til leting, utvinning eller anlegg og drift inntil en slik strategi er ferdigstilt.*
10. *Petroleumsnæringen og Sokkeldirektoratets holdning og handling står i sterk kontrast til klimaforskernes advarsler, FNs ambisjoner og Klimautvalgets anbefaling:*
 - *Representanten for Sokkeldirektoratet snakket i Debatten 5. september i år om «et nytt oljefond under havet».*
 - *På oljemessen ONS i Stavanger i august i år understreket Equinor-ledelsen at selskapet vil opprettholde produksjon av olje og gass fra norsk sokkel rundt dagens nivå i minst ti år til⁶*
 - *I september i år kunne vi lese i norske aviser at Equinor har kraftig nedjustert sin egen fornybar-satsing de siste årene.⁷*
11. *0,4 prosent av produksjonen i Equinor er fornybar, mens 14 prosent av investeringene gikk til fornybar i 2022. Tidligere har selskapet uttrykt klare mål for en gradvis økning av fornybarsatsingen, men disse målene har de nå gått bort fra, og opererer ikke lenger med noe eget mål for fornybarsatsningen.*
12. *Aker PB og Equinor driver ikke nødvendig omstilling bort fra petroleum i tråd med Parisavtalen. For å bremse klimakrisen er det ikke tilstrekkelig*

⁴ <https://www.oikoumene.org/sites/default/files/2022-10/ADOPTED-PIC01.2rev-The-Living-Planet-Seeking-a-Just-and-Sustainable-Global-Community.pdf>

⁵ <https://klimautvalget2050.no/>

⁶ <https://e24.no/energi-og-klima/i/gw3wdL/vil-holde-produksjonen-oppe-til-2035>

⁷ <https://e24.no/energi-og-klima/i/4BOeK9/equinor-fjernet-fornybarmaal>

å bidra til fornybar (som Equinor til en viss grad gjør), man må også ha en plan for å gradvis erstatte investeringer, produksjon, kompetanse, arbeidsplasser og inntjening fra olje og gass med fornybar. Aker BP og Equinor er lang fra å utvise ambisjoner eller vilje til å bidra til den nødvendige omstillingen.

13. Ingen argumenterer for å skru igjen kranene over natten, men for en plan for utfasing, jfr Klimautvalget 2050: tenke lenger, bredere og mer systematisk.
14. I Finansutvalget har det vært argumentert med at norsk petroleum etter krigsutbruddet i Ukraina i 2022 må erstatte russisk olje og gass i Europa. Men:
 - Det internasjonale energibyrådet IEA meldte allerede i 2021 at det ikke er rom for nye olje- og gassfelt dersom vi skal nå 1,5-gradersmålet i Parisavtalen. Vi risikerer at norsk eksport av olje og gass hindrer nødvendig omstilling i Europa.
 - Dersom man til tross for dette skulle åpne for nye felter, kan vi spørre om det er etisk forsvarlig at det er Norge, som allerede har et oljefond, som skal pumpe opp verdens siste olje, foran for eksempel oljeproduserende land i Afrika?
 - Norge har allerede tjent mye på økte priser på olje og gass som følge av krigen i Ukraina, og bør nå sette hensyn til nødvendig omstilling i Europa først.
15. Et annet vanlig forsvar for norsk olje og gass er at vi har «verdens reneste olje og gas». Det er imidlertid under 10 % av utslippene forbundet med olje- og gassutvinning som skjer ved selve utvinningen, mens hoveddelen skjer ved forbrenning. Som produsent må selskapene ta ansvar for hele bildet.
16. Siden retningslinjene ble vedtatt har Dnk gradvis solgt oss ut av petroleum. Det bør vi fortsette med. Kirkerådets vedtak i 2022 var en del av en helhetlig strategi for kirkens klimaengasjement, uttrykt i KM 15/2021. Å velge å gå bort fra denne målsettingen i 2024, når vitenskapen, FN og Norges eget Klimautvalg har skjerpet ordbruken omkring behovet for rask omstilling, risikerer å sette kirkens troverdighet i klimasaken på spill.
17. I tillegg til de klare etiske problemene med fortsatt fossil-investeringer som er argumentert for over, er det en betydelig omdømmerisiko for kirken ved å gå bort fra vedtatte klimamål. Vårt Land har allerede hatt flere oppslag om saken. Dette er ikke et hovedargument, men er verd å ha med i en totalvurdering.

Argumenter for utfasing av fossil på sikt, men akseptere at vår portefølje i mellomtiden kan ha noe eksponering:

- 1 Norsk produksjon av gass og olje bidrar til energisikkerhet i Europa (særlig etter Russlands krig mot Ukraina).
- 2 Ukrainakrigen har medført gassmangel og økt bruk av kull og olje. Det er kull som forurenses mest - da er tidspunktet feil å kutte norsk produksjon
- 3 Slutter Norge å produsere olje vil produksjonen flyttes til land med høyere utslipp (og gjøre Russland, Saudi-Arabia mv rikere).
- 4 Uttrekk treffer kun vår olje- og gassvirksomhet - men ikke andre forurensende sektorer som fastlandsindustri og veitransport.
- 5 Gjennom Equinor m.fl er vi med på satsingen på fornybar energi
- 6 Equinor kutter utslipp og beveger seg i riktig klimaretning.
- 7 Vi tror mer på påvirkning i klimavennlig retning gjennom eierskap og engasjement enn å trekke oss helt ut.
- 8 Uten en sterk oljesektor reduseres det økonomiske handlingsrommet til å satse på fornybar energi.
- 9 Dnk er undervektet i fossile energi: vår portefølje har en andel på 3,5% mot 14% for referanseindeks.
- 10 Vår investeringsbekymring bør flyttes mer til selskaper i porteføljen som har brudd på forretningsmessig skikkelighet og åpenhet; jfr opioidskandalen.
- 11 Kirken har våre utgifter (forpliktelser) i Norge og ved å ha inntekter (investering) også fra Norge sikrer vi kjøpekraft.
- 12 Full uttrekk betyr at vi i praksis kan ha minimalt med investering i Norge fordi det i dag finnes bare 2 relevante norske fossilfrie fond.
- 13 Uttrekk vil redusere investeringsuniverset og diversifiseringseffekter, og øker avviket fra referanseindeksen.
- 14 Våre retningslinjer åpner for unntak for selskaper i overgangsfase; jfr pkt 2

Utvalget konkluderte med følgende anbefaling til Kirkerådet:

Utvalget fastholder ambisjonen om fossilfri portefølje, men utvalgets flertall anbefaler at Kirkerådet forlenger fristen ved å endre ordlyden i bestemmelsen til «fossilfri portefølje senest innen utgangen av 2026».

Referatet gjengir noe av drøftelsen og begrunnelsen for anbefalingen:

Argumenttrekkene viser en rekke dilemmaer. Flere kommenterte at man opplevde seg enig i begge argumentasjonsrekker og likevel trakk ulike konklusjoner. Det var enighet om å fastholde ambisjonen. Samtidig mente utvalgsflertallet at 2024-fristen bør utsettes. Noen grunner som ble fremhevet for dette var:

- Den politiske situasjonen etter Russland/Ukraina er nå vesentlig endret siden vedtaket ble fattet.
- Norsk olje og gass bidrar til energisikkerhet, og bidrar til at Europa bruker mindre av energiformer som er mer forurensende
- I forhold til klimaavtrykk ble det påpekt fra noen at det er viktig å se på hele leverandørkjeden – ikke bare isolert olje- og gassproduksjon.

Finansutvalget er et rådgivende organ for Kirkerådet og administrasjonen av investeringsstrategien. Utvalget har ikke besluttende myndighet.

Vedtaks punkt 1 vil medføre at de to norske fossile fondene snarest selges, i sum 28-29 mill kroner. En andel av salgssummen vil bli brukt til å øke investeringen i de fossilfrie fondene. Vi vurderer det slik at vi pr nå ikke må endre strategi om vekting og frihetsgrader.

Vedtaks punkt 2 vil medføre at Dnk fortsatt beholder investeringene Nordea 1 og Danske Invest (og aksepterer at Dnk har noe eksponering i fossile selskaper) men fortsetter en gradvis utfasing, inntil utgangen av 2026.

Den norske kirkes klimaengasjement er forankret i flere uttalelser og vedtak i Kirkemøtet, senest i Kirkemøtet 2021. Disse vedtakene er igjen forankret både teologisk – som i vern om skaperverket, og menneskerettslig - i klimarettferdighet. Det er ulike argumenter for og mot et prinsipielt vedtak om å ha en fossilfri portefølje. For eksempel kan en oppfyllelse av et slikt prinsippvedtak kan være forbundet med økonomisk tap. Det kan også hindre et handlingsrom der Den norske kirke gjennom økonomiske plasseringer bidrar til omstilling fra olje til ren energi i energiselskaper. Likevel vil en utsettelse av å oppfylle et slikt prinsippvedtak være forbundet med en omdømmerisiko, og være i strid med de prinsipielle vurderingene Kirkemøtet la til grunn. Kirkerådet har flere ganger fått henvendelser fra journalister og miljøorganisasjoner om hvordan og når vedtaket om å selge seg ut senest innen utgangen av 2024 skal gjennomføres.

Direktøren anbefaler derfor at Kirkerådet derfor fastholder Kirkerådets prinsippvedtak om at Dnk skal ha fossilfri portefølje innen fastsatt frist.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Å bruke Den norske kirkes kapital til å fremme bærekraft kan i det korte bildet gi noe høyere risiko og lavere avkastning.

På lang sikt/lengre sikt kan derimot en slik portefølje gi lavere risiko og større avkastning.